

5. MILJÖMÅLEN

Miljöfrågorna har under de senaste trettio åren fått allt större betydelse. Trots en rad internationella konventioner och överenskommelser står vi fortfarande inför en rad problem.

Agenda 21, FN:s långsiktiga handlingsprogram för att uppnå en hållbar utveckling, och EU:s miljöhandlingsprogram understryker den fysiska planeringens betydelse och vikten av lokala insatser. Möjligheterna att skapa en hållbar utveckling ligger i att miljö, ekonomi och sociala frågor behandlas tillsammans.

Vid Rio-konferensen 1992 antogs FN:s klimatkonvention. Drygt 150 länder enades om att minska utsläppen av koldioxid och växthusgaser. Sedan ramkonventionen trädde i kraft 1994 har förhandlingar för en bindande kontroll av utsläpp resulterat i det s.k. Kyotoprotokollet som anger konkreta åtgärder för att minska de totala utsläppen av växthusgaser. Protokollet trädde i kraft först i februari 2005. USA och Australien har valt att ställa sig utanför samarbetet enligt Kyotoprotokollet.

Det finns flera andra FN-konventioner för att komma tillrätta med olika miljöproblem, t.ex. konventionerna om biologisk mångfald, skydd av ozonskiktet, skydd av Östersjöområdets marina miljö.

Bild: Stengårdsgårdar i Trästen (foto: Åsa Nyhlén)

5.1. Mål på nationell nivå

Riksdagen har fastställt sexton nationella miljö kvalitetsmål och ett sjuttioal delmål. Målen anger vad vi inom en generation ska uppnå i olika miljöavseenden. Det betyder att alla viktiga åtgärder i Sverige ska vara genomförda till år 2020 (2050 då det gäller klimatmålet).

Miljö kvalitetsmålen är valda och formulerade så att de tillsammans och efter nedbrytning i delmål täcker in flertalet av de aspekter som behövs för att åstadkomma ett samhälle med hög livskvalitet och stor uthållighet. Miljö kvalitetsmålen kan ses som förtydliganden av de mål som finns i Miljöbalkens portalparagraf och är vägledande vid tillämpningen av Miljöbalken.

Särskilda mål har efterhand fastställts inom politikområdena klimat, kemikalier och inomhusmiljö.

De sexton nationella miljö kvalitetsmålen avser:

Begränsad klimatpåverkan	Grundvatten av god kvalitet
Frisk luft	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Bara naturlig försurning	Myllrande våtmarker
Giftfri miljö	Levande skogar
Skyddande ozonskikt	Ett rikt odlingslandskap
Säker strålmiljö	Storslagen fjällmiljö
Ingen övergödning	God bebyggd miljö
Levande sjöar och vattendrag	Ett rikt växt- och djurliv

5.2. Mål på regional nivå

Länsstyrelsen fastställde i december 2002 regionala miljömål för Kronobergs län. I måldokumentet behandlas 13 av de nationella miljö kvalitetsmålen. Arbetet har därefter inriktats på åtgärdsprogram för att nå målen. Bl.a. har Åtgärdsprogram för effektivare energianvändning och transporter, Kulturmiljöstrategi och Strategi för formellt skydd av skog tagits fram. Under 2005-06 genomfördes en revidering av de regionala målen, som resulterat i ett nytt måldokument – "Regionala miljömål för Kronobergs län 2007-2010".

I det regionala måldokumentet följs varje nationellt miljö kvalitetsmål av de nationella generationsmålen, i något fall med en regional precisering. Sedan följer de nationella delmålen med regionala målpreciseringar och anpassningar, samt ytterligare regionala miljömål. Om inget regionalt mål anges efter ett nationellt delmål förutsätts det nationella målet gälla fullt ut som regionalt mål (eller också är målet inte tillämpligt i länet).

De regionala målen, liksom länsstyrelsens kunskapsunderlag "Vår miljö i Kronobergs län 2005" har varit ett stöd när kommunen formulerat sina lokala miljömål.

5.3. Mål på lokal nivå

5.3.1. Strategisk inriktning och prioriterade miljömål

Den i översiktsplanen från 1994 redovisade strategiska inriktningen för kommunens fysiska planering är fortfarande aktuell:

I samband med all planering av bebyggelse, verksamheter, anläggningar m.m. ska stor hänsyn tas till ekologi samt miljö- och naturvård. God naturresurshushållning ska eftersträvas och kommunens miljöarbete ska präglas av ett Agenda 21-synsätt.

I Alvesta kommuns miljömålsarbete prioriteras tre miljömål som särskilt angelägna: Ingen övergödning, God bebyggd miljö och Begränsad klimatpåverkan.

Ingen övergödning:

"Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten."

God bebyggd miljö:

"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

Begränsad klimatpåverkan:

"Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås."
(utdrag ur "Sveriges miljömål – vår generations ansvar")

Under år 2006 togs det fram förslag till lokala miljömål för Alvesta kommun med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen och en analys av nuläget i kommunen. Som underlag för målarbetet hade ett gediget bakgrundsmaterial tagits fram. De lokala miljömålen fastställdes av kommunfullmäktige i febr 2008.

5.3.2. Miljöpolicy

I den av kommunfullmäktige år 1997 antagna miljöpolicyen sägs att kommunens verksamheter ska genomsyras av att i ett långsiktigt perspektiv förebygga miljöproblem och hushålla med resurser. Kommunen ska arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling, i harmoni med naturens kretslopp. De nationella miljömålen och länets miljöstrategi ska vara vägledande för kommunens miljöarbete.

Ett nytt förslag till miljöpolicy för Alvesta kommun har tagits fram under 2008 och kommer att behandlas i kommunstyrelsen och fullmäktige hösten 2008.

5.3.3. Energipolicy och energiplan

Fullmäktige antog i november 2001 en policy för energi (uppvärmning, elförsörjning och transporter). Policyen syftar till att Alvesta kommun på sikt ska bli fossilbränslefri och att energianvändningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi.

Med utgångspunkt från energipolicyen togs det fram en energiplan för kommunen. Planen, som antogs av fullmäktige i september 2004, avsåg tillförsel, distribution och användning av energi. Planen skulle främja hushållning med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Den första energiplanen har omarbetats till en energi- och klimatplan som antogs av fullmäktige i december 2007. Utgångspunkter för energi- och klimatplanen har varit

- kommunens energipolicy
- kommunens miljöpolicy
- Sveriges miljömål
- regionala miljömål
- kommunens bakgrundsmaterial till miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Energi- och klimatplanen innehåller både kort- och långsiktiga etappmål och åtgärder som syftar till att etappmålen ska kunna uppnås. (Se även avsnitt 6.1. Energi)

5.3.4. Vattendelen av översiktsplanen

Under 2003-04 togs det fram en rapport om vattensystemen inom Alvesta kommun, med inriktning på analys av kommunens ytvattenfrågor fokuserat på de växande problemen i sjön Salen. Sjön är överbelastad av näringsämnen och har under längre tid varit starkt påverkad. Fortsatt övergödning kan få den biologiska produktionen att accelerera om inte ansträngningar görs för att begränsa näringstillförseln. Med utgångspunkt från det kritiska läget och med hänvisning till nationella miljökvalitetsmål och regionala miljömål har följande inriktningsmål för sjön Salens vattensystem lagts fast:

- Till år 2010 ska fosforhalterna ha minskat väsentligt i norra Salen jämfört med år 2002 och inte överskrida 50 mikrogram per liter som säsongsmedelvärde för året, dvs. högst klass 3 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (*höga halter*).
- På längre sikt ska Salens näringstillstånd beträffande fosfor nå högst 30 mikrogram totalfosfor per liter som säsongsmedelvärde för året, dvs. i den nedre delen av tillståndsklass 3.
(Inriktningsmål i Rapport om vattensystemet i anslutning till sjön Salen)

Åtgärdsförslagen i rapporten inriktas på att minska fosforbelastningen. Åtgärderna kommer sannolikt också att reducera kvävebelastningen. (Se även avsnitt 6.5 Ytvatten)

5.3.5. Alvesta kommuns miljöarbete

För Alvesta kommun som helhet, inkl. dess bolag, är miljöpolicy en viktig utgångspunkt för verksamheten. Handlingsprogram och åtgärder arbetas fram i ett underifrånperspektiv, med representanter från olika personal- och intressegrupper. Från och med 1998 ingår miljöredovisningar från kommunens förvaltningar som en del i kommunens årsredovisning.

Kommunens miljövårdsprogram från 1991 och miljöpolicy från 1997 har varit viktiga underlag för kommunens planering av miljöinvesteringar. Vid två tillfällen har kommunen fått statliga bidrag till åtgärder i lokala investeringsprogram inom miljöområdet (LIP). Första bidragsomgången (1999-2001) gällde främst utbyggnad av fjärrvärme, medan det i andra omgången (2000 -2003) handlade om flera olika åtgärder.

Inom de tre prioriterade miljömålen har bland annat följande åtgärder genomförts eller planeras genomföras i kommunen:

God bebyggd miljö

- Fjärrvärmeutbyggnad och ökad fjärrvärmeanslutning i Alvesta, Moheda och Vislanda
- VA-utredning i Lekaryd
- Upprustning av centrumdelarna i Alvesta, Moheda och Grimslöv
- Upprustning av äldre bostadsområden, framför allt i Alvesta
- Inventering av byggnader i centrala Alvesta, som underlag för kulturmiljöplan för Alvesta tätort
- Sänkt hastighetsgräns och/eller hastighetsbegränsande åtgärder inom delar av tätorterna
- Cykelbefrämjande åtgärder bl.a. i anslutning till Lekarydsrondellen och utmed Fabriksgatan på västra industriområdet i Alvesta
- Kurser i miljövänlig eldningssteknik
- Förslag till lämpliga hustyper, anpassade till befintlig bebyggelse i områden med höga kulturvärden, har tagits fram.

Ingen övergödning

- Överföringsledning för spillvatten från Blädinge/Benestad till Alvesta. Flera fastigheter utmed ledningen har anslutits till ledningen och har därigenom löst sin avloppsfråga på ett bra sätt.
- Nätverksträffar för lantbrukare för ökad kunskap om skogsbruk, kemikalieanvändning m.m.
- Information till allmänhet och kommunanställda om ekologisk mat
- Försöksverksamhet med ökad användning av ekologiska produkter i Grimslöv
- KRAV-auktorisering av två förskolor i kommunen
- Medverkan i samarbetsprojektet Husebymaden, där en våtmark har iordningställt för att reducera kväve- och fosforhalterna i vatten från omgivande åkermark och tillflödet från Helgaån.
- Framtagande av rapport om vattensystemen i Alvesta kommun (översiktsplanens vattendel).
- Inventering av enskilda avlopp.

Begränsad klimatpåverkan

- Informations- och nätverksträffar om miljöfordon och alternativa bränslen.
- Kommunal bilpool med miljöbilar
- Information till företag och allmänhet om sparsam körning
- Cykla till jobbet-kampanjer
- Kompostanläggning för köksavfall vid Vislandaskolan
- Byte av kvicksilverlampor till högtrycksnatriumlampor i gatubelysning
- Biobränsleprojekt som t.ex. pelletseldad närvärmecentral i Torpsbruk
- Informationskvällar för allmänheten om sol, vedeldning och pellets.
- Certifiering av kommunens skogsinnehav enligt PEFC. PEFC verkar för ett uthålligt skogsbruk med god naturanpassning och stödjer användning av träprodukter som ett förnyelsebart och miljövänligt material.
- Fjärrstyrning och övervakning av värme och ventilation i hyresfastigheter och offentliga lokaler för att effektivisera energianvändningen

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

- Kommunen har deltagit i ett större projekt "Järnvägsbaserad transport-samordning för företag i sydöstra Sverige", vars huvudsyfte varit att bidra till ökad andel fjärrtransporter av gods på järnväg. Kommunen planerar att under 2008 starta en kombiterminal i anslutning till befintlig godsbangård i Alvesta.

Alvesta kommun har länge drivit ett aktivt miljöarbete efter Agenda 21:s synsätt. I början på 1990-talet togs det fram ett omfattande program för mål och åtgärder inom miljövårdsområdet. Agenda 21-arbetet liksom arbetet med miljövårdsplanen har haft ett stort inflytande på kommunens planering av bebyggelse, verksamheter, anläggningar m.m. Utöver ovan redovisade åtgärder inom kommunens särskilt prioriterade miljömål redovisas nedan ytterligare exempel på projekt/åtgärder som ligger i linje med de nationella miljö kvalitetsmålen.

Projekt/åtgärd	Nationellt miljömål	Se även avsnitt
Elnarydsprojektet avser marksanering av en nedlagd impregneringsanläggning utanför Vislanda. Kommunen samordnar projektet som kan ses som ett "pilotprojekt" för kommande saneringar av förorenade markområden.	Gifrfri miljö	7.9. Förorenade markområden
Långsiktig planering för att försäkra oss om att kommunen har en säker tillgång på bra vatten. Bl.a. har ett avtal tecknats med Ljungby och Våxjö kommuner om överföring av vatten från Bergåsen utanför Ljungby.	Grundvatten av god kvalitet	6.6. Grundvatten och vattenförsörjning 7.11. Skyddsområden för vattentäkter
Bygg- och miljönämndens inventering av PCB i byggmaterial.	Gifrfri miljö	
Kommunens skogsinnehav är certifierat enligt PEFC. En s.k. grön skogsbruksplan har tagits fram. Genom avtal med skogsstyrelsen ska nyckelbiotoper och stora naturvärden i kommunens skogar skyddas. Statliga bidrag har beviljats för en rad lokala naturvårdsprojekt, t.ex. Hagaparken, Hanaslövsområdet, strandpromenad i Hjortsberga, skolskogen i Vislanda, Fjordrundan/Grimslövs generationspark.	Levande skogar	6.10. Jord- och skogsbruk
Stöd till fortsatt aktivt jordbruk och djurhållning, t.ex. genom att i tillståndsprövningar framhålla jordbrukets betydelse för bibehållande av det öppna landskapet.	Ett rikt odlingslandskap	6.10. Jord- och skogsbruk
Kommunen deltar i ett samordnat program för att översiktligt kartlägga luftkvaliteten i länets kommuner.	Frisk luft	7.7. Miljö kvalitetsnormer (för utomhusluft)
Kommunen har beviljats bidrag till två lokala naturvårdsprojekt: "Vandringsstig kring Spånen" och "Inventering av våtmark".	Myllrande våtmarker	6.1. Värdefulla naturområden och biologisk mångfald

